

УДК 316.33

DOI 10.32461/2226-3209.3.2025.344239

Цитування:

Шмандровський А. С. Мистецькі ініціативи громадських організацій як інструмент формування національно-культурної ідентичності. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2025. № 3. С. 129–135.

Шмандровський Андрій Степанович, аспірант Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
<http://orcid.org/0009-0005-9447-6062>
dkr3123.ashmandrovskiy@dakkkim.edu.ua

Shmandrovskiy A. (2025) Artistic Initiatives of Public Organisations as a Tool for Forming National and Cultural Identity. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 3, 129–135 [in Ukrainian].

МИСТЕЦЬКІ ІНІЦІАТИВИ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Метою статті є аналіз мистецьких ініціатив громадських організацій в Україні як дієвого інструменту формування національно-культурної ідентичності, визначення їх ролі у консолідації суспільства, збереженні культурної спадщини та популяризації українських цінностей у глобальному контексті. **Методологія дослідження** ґрунтується на комплексному підході, який поєднує культурологічний та мистецтвознавчий аналіз. Використано також порівняльно-історичний і системний підходи. Емпіричну базу становлять проекти українських громадських організацій, що реалізують мистецькі програми, спрямовані на відновлення національної ідентичності, інтеграцію культурного досвіду регіонів та посилення громадянської солідарності. **Наукова новизна.** У роботі вперше обґрунтовано роль мистецьких ініціатив громадських організацій як каталізатора сучасних процесів культурної самоідентифікації в умовах суспільних трансформацій і війни. Доведено, що такі ініціативи виступають не лише формою культурного активізму, а й засобом стратегічної комунікації, спрямованої на формування образу України як європейської культурної держави. **Висновки.** У результаті проведеного дослідження встановлено, що громадські мистецькі ініціативи відіграють провідну роль у сучасному культуротворчому процесі, оскільки забезпечують зв'язок між мистецтвом, громадянським суспільством і національною ідентичністю. Їхня діяльність сприяє оновленню культурної пам'яті, розвитку креативних спільнот, формуванню почуття належності до українського культурного простору. Такі ініціативи інтегрують традиційні та сучасні художні практики, створюючи нові моделі репрезентації української ідентичності у світі.

Ключові слова: мистецькі ініціативи, громадські організації, національно-культурна ідентичність, культурна політика, громадянське суспільство, творчі спільноти.

Shmandrovskiy Andriy, Postgraduate Student, National Academy of Culture and Arts Management
Artistic Initiatives of Public Organisations as a Tool for Forming National and Cultural Identity

The purpose of the article is to analyse artistic initiatives of public organisations in Ukraine as an effective tool for forming national and cultural identity, to determine their role in consolidating society, preserving cultural heritage, and popularising Ukrainian values in a global context. **The research methodology** is based on a comprehensive approach that combines cultural and art historical analysis. Comparative historical and systemic approaches were also used. The empirical basis is the projects of Ukrainian public organisations that implement artistic programmes aimed at restoring national identity, integrating the cultural experience of regions and strengthening civic solidarity. **Scientific novelty.** The work first substantiates the role of artistic initiatives of public organisations as a catalyst for modern processes of cultural self-identification in the context of social transformations and war. It is proven that such initiatives are not only a form of cultural activism, but also a means of strategic communication aimed at shaping the image of Ukraine as a European cultural state. **Conclusions.** As a result of the study, it was established that public art initiatives play a leading role in the modern cultural creative process, as they provide a connection between art, civil society and national identity. Their activities contribute to the renewal of cultural memory, the development of creative communities, and the formation of a sense of belonging to the Ukrainian cultural space. Such initiatives integrate traditional and modern artistic practices, creating new models of representation of Ukrainian identity in the world.

Keywords: art initiatives, public organisations, national and cultural identity, cultural policy, civil society, creative communities.

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах суспільно-політичних трансформацій, спричинених російською збройною агресією проти України, питання збереження, відновлення та утвердження національно-культурної ідентичності набуває виняткової ваги. Українське суспільство переживає період активної переоцінки культурних цінностей, осмислення історичної пам'яті та формування нових моделей самоідентифікації, у яких мистецтво виступає потужним засобом комунікації, солідарності та опору. В цьому контексті особливої уваги потребує аналіз діяльності громадських організацій, які через мистецькі ініціативи сприяють культурному єднанню, розвитку спільнот і популяризації української культури у світі.

Актуальність теми зумовлена необхідністю осмислення ролі громадянського суспільства як рушія культурних процесів у постіндустріальну епоху, коли культурна політика держави дедалі частіше реалізується через партнерство з неурядовими інституціями. Саме громадські ініціативи здатні оперативно реагувати на соціокультурні виклики, підтримувати мистецькі практики, що формують нову національну ідентичність, засновану на цінностях свободи, гідності, пам'яті та творчої самореалізації.

Водночас мистецькі проекти, що ініціюються громадськими об'єднаннями, стають важливими чинниками формування позитивного іміджу України в світі, оскільки вони інтегрують національний культурний досвід у глобальний контекст, сприяють зміцненню соціальної згуртованості та переосмисленню культурних набутків у світлі сучасних викликів.

Аналіз досліджень і публікацій. У наукових працях питання ролі мистецтва й громадських ініціатив у формуванні національно-культурної ідентичності розглядається в межах різних напрямів: культурної політики, досліджень громадянського суспільства, сучасних мистецьких проектів і практик, креативних індустрій та ін. Також слід відзначити, що дослідження останніх років зосереджуються на трансформації української культури та мистецтва в умовах збройної агресії та посиленої ролі національної ідентичності. Зокрема, головний акцент робиться на тому, як громадські ініціативи переформатовують підходи до збереження культурної спадщини, промоції національних наративів та багато іншого. Ці дослідження фіксують значне

зростання ролі місцевих ініціатив і волонтерських мистецьких проектів у консолідації українського суспільства. Ця проблематика знайшла відгук у роботах таких вчених, як: П. Авраменко [1], Т. Божко [3], Н. Булавина [4], Т. Грачевська [5], І. Гудима [6], Я. Дегтярьова [7], О. Заведія [1], М. Левенець [10], А. Мороз [3], Р. Мохнюк [11], С. Наумкіна [12], Н. Неровна [6], І. Нерубашенко [12; 13], І. Новіцька [14], І. Пилипів [15], І. Письменний [16], Х. Плещан [17], Я. Погребнюк [18] та ін.

Помітну роль відіграють дослідження та стратегічні документи українських інституцій, зокрема у Стратегії Українського культурного фонду окреслено посилену увагу щодо підтримки ініціатив громадянського сектору, міжнародної інтернаціоналізації культури та зміцнення ролі культури у суспільному розвитку, що підтверджує важливість співпраці державних і недержавних акторів у формуванні культурних практик та ідентичностей [19]; аналітичний огляд від Британської Ради присвячений питанням впливу культури на суспільно-політичні зміни в Україні [22].

Зарубіжні дослідження в розрізі цієї проблематики також торкаються питань культурної ідентичності [24], суспільної партисипації в мистецтві [25], громадянської мистецької активності [27].

Мета статті - аналіз мистецьких ініціатив громадських організацій в Україні як дієвого інструменту формування національно-культурної ідентичності, визначення їх ролі у консолідації суспільства, збереженні культурної спадщини та популяризації українських цінностей у глобальному контексті.

Виклад основного матеріалу. Мистецькі ініціативи громадських організацій в Україні стали однією з найдинамічніших форм культурного активізму початку ХХІ століття, що формують нові платформи для творчої самореалізації, діалогу між громадянами та інших суспільних потреб. У процесі становлення громадянського суспільства такі ініціативи також відіграють роль своєрідної «м'якої сили» в контексті здійснюваної культурної політики, що реалізуються поза межами державних інституцій, але мають стратегічний вплив на формування національно-культурної ідентичності. На думку І. Новіцької, «громадянське суспільство є суб'єктом формування гуманітарного простору. Відповідно, громадські організації відіграють важливу роль у формуванні

гуманітарного простору через реалізацію культурних, освітніх та інформаційних проєктів. Вони забезпечують громадський контроль за державною політикою, сприяють розвитку громадської ініціативи та самоорганізації. Неформальні об'єднання та спільноти, включаючи професійні асоціації, творчі спілки, волонтерські організації, створюють горизонтальні зв'язки в суспільстві та сприяють формуванню соціального капіталу» [14, 561].

Через залучення громади до спільного творення культурного продукту такі ініціативи сприяють відновленню соціальної комунікації, налагодженню горизонтальних зв'язків і консолідації суспільства навколо спільних цінностей.

Важливою тенденцією сучасного культурного процесу є демократизація мистецького простору, у межах якої саме громадські організації виступають ініціаторами змін, створюючи при цьому умови для появи нових суб'єктів культурної діяльності - певних спільнот, незалежних митців, волонтерських об'єднань тощо. Дослідники відзначають що «під час гарячої фази війни проти російської агресії є те, що в суспільстві на рівні масової свідомості склався певний консенсус щодо позитивного ставлення до української культури та культурних інституцій» [7, 71–72].

Завдяки таким ініціативам, як, наприклад, «Ізоляція. Платформа культурних ініціатив», «Garage Gang», «Код Міста», «Метамісто», «Відкрита культура», формується інфраструктура для розвитку сучасного мистецтва, підтримки молодих митців, проведення міждисциплінарних проєктів, що інтегрують художні, освітні та соціальні практики. Соціокультурний вимір цих ініціатив проявляється у тому, що мистецтво стає інструментом переосмислення історичної пам'яті та утвердження національної ідентичності. У проєктах, присвячених темам війни, втрат, переселення, збереження культурних традицій - наприклад, «Мапа пам'яті», «Культура спротиву», «Війна і міф», «Живі голоси» реалізуються художні практики документального театру, медіаарту, фотографії, що фіксують і транслюють колективний досвід, через яких формується не лише естетичне, а й моральне осмислення української історії та ідентичності. Вчені І. Гудима та Н. Неровна зазначають, що, наприклад, «мистецькі та культурні ініціативи перетворюються на місця соціальної стійкості. Дніпровський Центр Сучасної Культури

(ДЦСК), заснований у 2018 році, з 2022 року є місцем зустрічі, культурно-освітнім місцем для біженців та жителів міста. Завдяки пожертвам і фінансуванню соціальний центр зміг розширитися і стати місцем інтеграції для мінливого міського суспільства. Окрім соціальної роботи, активісти як ніколи бачать мистецтво як засіб підтримки соціальної стійкості в Україні» [6, 61]. «У процес посилення української культурної присутності у світі, окрім організацій діаспори, залучені також й громадські організації, що були створені та функціонують на території України. Серед них доцільно відзначити Фонд культурної дипломатії «UART», Міжнародний інститут культурної дипломатії, цент культурних ініціатив «Відповідальне майбутнє» як такі, що мають досвід реалізації успішних проєктів покращення іміджу та зростання пізнаваності України за кордоном» [5, 127].

За твердженням М. Левенець, «мистецтво в умовах постійної загрози виконує передусім терапевтичну роль. Участь у благодійних концертах, виставках і перформансах дарує відчуття «активної присутності» в захисті спільноти. <...> Колективні наративи, створені через музику й перформативні акції, допомагають учасникам і глядачам зменшити внутрішній тиск тривоги і відчуття сили єдності. <...> Узагальнення кейсів благодійних концертів, перформансів, театральних марафонів і краудфандингових платформ показало, що культурні практики в умовах війни функціонують як мультиплікатор соціальної солідарності: одночасно мобілізують ресурси, зміцнюють психологічний стан учасників і консолідують громаду навколо спільних цінностей» [10, 192].

Важливим аспектом є освітня функція громадських мистецьких ініціатив, оскільки завдяки проєктам відбувається культурна децентралізація, розширення доступу до мистецтва, розвиток локальних культурних осередків. Такі програми сприяють підвищенню культурної компетентності населення, зміцненню зв'язків між регіонами, вихованню поваги до культурного різноманіття.

Одним із ключових напрямів діяльності громадських організацій є створення мистецьких проєктів, спрямованих на збереження культурної спадщини та осмислення історичної пам'яті. Так, організації, як Інститут культурної політики [8], артцентр Дзига [2], Ізоляція [23].

Платформи культурних ініціатив реалізували десятки програм, які поєднують мистецтво з громадською освітою та соціальними практиками, а їхня діяльність демонструє, що мистецтво може бути не лише сферою естетичного самовираження, а й інструментом соціальної взаємодії та ідентифікації.

Особливе значення мають проекти, що працюють у контексті війни, наприклад, культурний проєкт «Артспротив» (ВГО «Союз українок») [9] підтриманий Українським культурним фондом, поєднує документальне мистецтво, інсталяції, театральні та аудіовізуальні практики, що фіксують досвід війни й транслиують національні цінності через художні образи. Такі ініціативи сприяють формуванню спільної культурної пам'яті, підтримують моральну стійкість суспільства, утверджують нові наративи української ідентичності.

Не менш вагомою є роль громадських ініціатив у розбудові міжнародного культурного діалогу. Програми «Ukraine Everywhere» [28], «House of Europe», «Culture Bridges» та численні артрезиденції створюють можливості для презентації української культури за кордоном, формування образу України як сучасної, відкритої, креативної держави. Через мистецькі колаборації, обміни, фестивалі та виставкові проєкти розвивається культурна дипломатія нового типу — не як державна політика «згори», а як «народна дипломатія», що ґрунтується на взаємодії творчих спільнот.

Особливої уваги заслуговує цифровий вимір мистецьких ініціатив, який розширює інструментарій формування ідентичності. У часи повномасштабної війни соціальні мережі, онлайн-музеї, віртуальні виставки та стрімінгові платформи стали простором для створення і поширення культурного продукту. Такі цифрові практики не лише документують культурні події, а й створюють нові формати колективної пам'яті: від цифрових архівів воєнного мистецтва — до інтерактивних карт культурної спадщини, як-от це представлено у Mercury Art Center [26], що був відкритий у Львові 2024 р.

З позиції культурологічного виміру мистецькі ініціативи громадських організацій можна розуміти не лише як сукупність проєктів чи практик, а й як ціннісно-сміслові поле сучасної української культури, в якому формуються нові типи ідентичності, соціальної взаємодії, культурної пам'яті та багато іншого. Саме у цій площині мистецькі ініціативи постають феноменом

культуротворення, що поєднує естетичне, соціальне та духовне начала. Вони виконують функції соціальної комунікації, репрезентації й емансипації, актуалізуючи локальні культурні ресурси. Наприклад, фестивалі «ГогольFest», «Respublica», «Porto Franko» чи ініціатива «Дикий театр» є платформами, де поєднуються креативні практики, громадянські позиції та осмислення української культури та ідентичності у глобальному контексті.

Насамперед, на нашу думку, громадські мистецькі ініціативи виступають медіаторами між культурною традицією та сучасністю, створюючи умови для осмислення культурної спадщини у нових формах через візуальні, перформативні, цифрові й інтерактивні практики. У межах таких ініціатив традиційна культура стає джерелом натхнення для сучасних художників і платформою для формування нових культурних сенсів. Як слушно відзначає Х. Плецан, «культурно-мистецькі практики в регіонах України є важливим ресурсом для розвитку креативних індустрій, зберігаючи та популяризуючи історичне і культурне розмаїття нашої країни, розвиваючи креативний потенціал місцевих митців, талантів і креаторів. При цьому потрібно зацентрувати увагу на тому, що культурно-мистецькі практики кожного регіону особливі, унікальні, важливі адже формують основи культури та національної ідентичності» [17, 175]. Такі громадські ініціативи реалізують нову модель культурного лідерства, засновану на принципах відкритості, співтворчості та мережевої взаємодії, вони функціонують у полі сучасної культури, де ключовими категоріями стають креативність, інклюзія, міжкультурний діалог.

Отже, мистецькі ініціативи громадських організацій є важливим соціокультурним феноменом, що поєднує креативність, громадянську активність і культурну пам'ять. Вони сприяють розбудові культури, оновленню ідентифікаційних моделей, інтеграції національної культури у світовий культурний простір. Їхній потенціал полягає у здатності формувати нову парадигму культурної спільності, де мистецтво стає простором взаєморозуміння, солідарності та духовної єдності українського народу.

Наукова новизна. У роботі вперше обґрунтовано роль мистецьких ініціатив громадських організацій як каталізатора сучасних процесів культурної самоідентифікації в умовах суспільних трансформацій і війни. Доведено, що такі

ініціативи виступають не лише формою культурного активізму, а й засобом стратегічної комунікації, спрямованої на формування образу України як європейської культурної держави.

Висновки. Мистецькі ініціативи громадських організацій посідають особливе місце у процесах формування сучасної української національно-культурної ідентичності. Вони постають не лише як форма культурного активізму, а як багатовимірний соціокультурний феномен, у якому поєднуються творчість, громадянська відповідальність і культурна місія.

На основі короткого аналізу діяльності громадських ініціатив можемо стверджувати, що саме мистецька сфера стає одним із найефективніших інструментів суспільної консолідації. Через художні проекти відбувається відновлення історичної пам'яті, осмислення травматичного досвіду, утвердження цінностей свободи, гідності й людяності. Такі практики сприяють формуванню спільного культурного коду, у якому закладено сенси державності, солідарності та духовного відродження.

Мистецькі проекти громадських організацій виступають своєрідними «каталізаторами» культурних змін, поєднуючи традиції і сучасність, вони створюють простір для діалогу між регіонами та соціальними групами, відкриваючи культуру для міждисциплінарних і міжнародних контактів. У цьому контексті важливим є перехід від ідеї «культури споживання» до «культури участі», коли кожен громадянин може стати співтворцем культурного процесу.

З огляду на воєнні та поствоєнні трансформації українського суспільства, мистецькі ініціативи набувають особливого значення як інструмент культурного опору й відновлення, вони не лише підтримують морально-психологічну стійкість нації, а й забезпечують механізми культурної саморефлексії, що необхідна для осмислення майбутнього.

Отже, можна зробити висновок, що мистецькі ініціативи громадських організацій є потужним чинником формування національно-культурної ідентичності, при цьому вони відображають нову модель культурного розвитку України, у якій культура розглядається не лише як сфера творчості, а як основоположний ресурс суспільної стійкості, ідентичності та гуманістичних цінностей.

Література

1. Авраменко П., Заведія О. Організація театральних мистецьких проєктів в Україні: сучасні тенденції та виклики. *Синтез мистецтв як відображення змін соціокультурного простору сьогодення* : зб. матер. II Всеукр. наук.-прак. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених, 23–24 квіт. 2025 р. / за ред. А. М. Чернишової. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2025. С. 91–92.
2. Артцентр «Дзига». URL: <https://dzyga.com/> (дата звернення: серпень 2025).
3. Божко Т., Мороз А. Чинники, що впливають на регенерацію культурно-мистецьких осередків України. *Актуальні проблеми сучасного дизайну* : VII Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 04 квітня 2025 р.). Київ : КНУТД, 2025. С. 94–95.
4. Булавина Н. Самоорганізація як альтернативний напрямок інституалізації мистецтва. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2016. Вип. 12. С. 24–32.
5. Грачевська Т. О. Роль неурядових організацій у посиленні культурної присутності України у світі. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2021. Т. 13. № 1. С. 120–129.
6. Гудима І. П., Неровна Н. Ю. Особливості розвитку громадянського суспільства в Україні після початку повномасштабного російського вторгнення. *Вісник Маріупольського державного університету. Філософія, культурологія, соціологія*. 2023. Вип. 26. С. 57–63.
7. Дегтярьова Я. О. Культурно-мистецькі інституції в соціокультурному просторі України на початку XXI століття: квал. робота ... «магістр» / НАКККиМ. Київ, 2023. 85 с.
8. Інститут культурної політики. URL: <https://iculture.com.ua/> (дата звернення: серпень 2025).
9. Культурний проєкт «Артспротив». URL: <https://su.in.ua/ua/projects/kulturnii-projekt-art-sprotiv> (дата звернення: серпень 2025).
10. Левенець М. Культура та мистецтво України під час російсько-української війни. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 88. Том 1. С. 188–194. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/88-1-27>.
11. Мохнюк Р. С. Культурні практики творчих спілок у розбудові громадянського суспільства. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2021. № 2. С. 42–48.
12. Наумкіна С. М., Нерубашенко І. А. Громадський активізм як форма протестного руху сучасності. *Політологія, філософія, соціологія: контури міждисциплінарного перетину* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 15–16 жовтня 2015 р.) / за заг. ред. Д. В. Яковлева. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. С. 174–177.
13. Нерубашенко І. А. Глобальне громадянське суспільство: шляхи формування та

перспективи розвитку : дис. ... канд. політ наук / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2015. 195 с.

14. Новіцька І. Єдиний гуманітарний простір як фактор інтеграції громадянського суспільства. *Збірник тез доповідей наукової конференції викладачів та молодих науковців Житомирського державного університету імені Івана Франка з нагоди Днів науки* (Житомир, 16–17 травня 2025 р.). Житомир : Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025. С. 558–563.

15. Пилипів І. В. Соціально мистецькі проекти в структурі PR діяльності громадських організацій : диплом. робота / Український католицький університет. Львів, 2023. 60 с.

16. Письменний В. Інноваційні інструменти фінансування гуманітарних проєктів в умовах війни: досвід України. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 5 (84). С. 81–91.

17. Плецан Х. В. Креативний вимір регіональних культурно-мистецьких практик в історичному контексті. *Новітні дослідження культури і мистецтва: пошуки, проблеми, перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / М-во культ. України та інформ. політики ; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. ; Наук. тов. студ., асп., доктор. і молод. вч. (Київ, 18 травня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. С. 173–176.

18. Погребнюк Я. В. Культурно-мистецькі проекти міжнародного фонду «Відродження». *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 4. С. 90–98.

19. Стратегія УКФ 2024-2027. URL: https://ucf.in.ua/storage/docs/07122023/%20%D0%A3%D0%9A%D0%A4_147db92453a8dd71be4b694e7dba5a55adde5de4.pdf (дата звернення: серпень 2025).

20. Чмелик І. В. Доступне мистецтво: інклюзивні творчі ініціативи у м. івано-франківську. *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2023. Вип.6. С. 115–121. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2023.6.14>.

21. Шалінський І., Забужко А. Сучасне мистецтво та ініціативи артменеджменту в контексті локальних суспільних трансформацій України (на прикладі платформи «Гепле місто»). *Мистецтвознавство України*. 2023. № (23). С. 129–136. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8155.23.2023.299212>.

22. Baily A. Embracing change: how culture is helping drive Ukraine's transition. URL: <https://www.britishcouncil.org/research-insight/culture-ukraine-transition> (дата звернення: серпень 2025).

23. Izolyatsia. Platrom for cultural initiatives. URL: <https://izolyatsia.org/ua/> (дата звернення: серпень 2025).

24. Hall S. Cultural Identity and Diaspora. URL: <https://warwick.ac.uk/fac/arts/english/currentstudents/postgraduate/masters/modules/asiandiaspora/hallculturalidentityanddiaspora.pdf> (дата звернення: серпень 2025).

25. Matarasso F. Use or Ornament? The social impact of participation in the arts. Comedia. 1997.

112 p. <https://arestlessart.com/wp-content/uploads/2015/09/1997-use-or-ornament.pdf> (дата звернення: серпень 2025).

26. Mercury Art Center. URL: <https://mercuryartcenter.com/about-us/> (дата звернення: серпень 2025).

27. Peters L. A., Gomersall T., Booth A., Lucock M. Community arts, identity and recovery: A realist review of how community-based arts activities enables the identity change recovery process from serious mental illness. *Journal of Community & Applied Social Psychology*. 2024/ Vol.34:e2751. DOI: <https://doi.org/10.1002/casp.2751>

28. Ukraine Everywhere. URL: <https://ui.org.ua/ukraine-everywhere/> (дата звернення: серпень 2025).

References

1. Avramenko, P., & Zavedia, O. (2025). Organisation of theatrical art projects in Ukraine: modern trends and challenges. Synthesis of arts as a reflection of changes in the socio-cultural space of today. Proceedings of the II All-Ukrainian scientific-practical conference of higher education students and young scientists (Zhytomyr, April 23–24, 2025), 91–92 [in Ukrainian].

2. Art centre 'Dzyha'. (n.d.). <https://dzyga.com/> [in Ukrainian].

3. Bozhko, T., & Moroz, A. (2025). Factors influencing the regeneration of cultural and artistic centres of Ukraine. Proceedings of VII International Scientific and Practical Conference 'Actual Problems of Modern Design' (Kyiv, April 04, 2025), 94–95 [in Ukrainian].

4. Bulavina, N. (2016). Self-organisation as an alternative direction of institutionalization of art. *Artistic Culture. Actual Problems*, 12, 24–32 [in Ukrainian].

5. Hrachevska, T. O. (2021). The role of non-governmental organisations in strengthening the cultural presence of Ukraine in the world. *Philosophy and Political Science in the Context of Modern Culture*, 13 (1), 120–129 [in Ukrainian].

6. Hudyma, I. P., & Nerovna, N. Yu. (2023). Peculiarities of the development of civil society in Ukraine after the start of the full-scale Russian invasion. *Bulletin of Mariupol State University. Series: Philosophy, cultural studies, sociology*, 26, 57–63 [in Ukrainian].

7. Dehtiaiova, Ya. O. (2023). Cultural and artistic institutions in the socio-cultural space of Ukraine at the beginning of the 21st century. Master's Thesis. Kyiv [in Ukrainian].

8. Institute of Cultural Policy. (n.d.). <https://iculture.com.ua/> [in Ukrainian].

9. Cultural project 'Art-Resistance'. (n.d.). Retrieved from: <https://su.in.ua/ua/projects/kulturnii-projekt-art-sprotiv> [in Ukrainian].

10. Levenets, M. (2025). Culture and art of Ukraine during the Russian-Ukrainian war. *Current Issues of Humanities*, 88 (1), 188–194. DOI:

<https://doi.org/10.24919/2308-4863/88-1-27> [in Ukrainian].

11. Mokhniuk, R. S. (2021). Cultural practices of creative unions in the development of civil society. *Bulletin of the National Academy of Culture and Arts Management*, 2, 42–48 [in Ukrainian].

12. Naumkina, S. M., & Nerubashchenko, I. A. (2015). Public activism as a form of protest movement of modernity. Political science, philosophy, sociology: contours of interdisciplinary intersection. *Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference (Odesa, October 15–16, 2015)*, 174–177 [in Ukrainian].

13. Nerubashchenko, I. A. (2015). Global civil society: ways of formation and prospects for development. *Candidate of Sciences' Thesis. Odesa* [in Ukrainian].

14. Novitska, I. (2025). A single humanitarian space as a factor of integration of civil society. *Collection of abstracts of reports of the scientific conference of teachers and young scientists of Ivan Franko Zhytomyr State University on the occasion of Science Days (Zhytomyr, May 16–17, 2025)*, 558–563 [in Ukrainian].

15. Pylypiv, I. V. (2023). Social and artistic projects in the structure of PR activities of public organisations. *Master's Thesis. Lviv* [in Ukrainian].

16. Pysmennyi, V. (2023). Innovative tools for financing humanitarian projects in wartime: experience of Ukraine. *Galician Economic Bulletin*, 5 (84), 81–91 [in Ukrainian].

17. Pletsan, Kh. V. (2023). Creative dimension of regional cultural and artistic practices in a historical context. Latest research on culture and art: searches, problems, prospects. *Proceedings of the All-Ukrainian scientific and practical conference (Kyiv, May 18, 2023)*, 173–176 [in Ukrainian].

18. Pohrebniuk, Ya. V. (2021). Cultural and artistic projects of the international Renaissance Fund. *Library science. Document science. Informatology*, 4, 90–98 [in Ukrainian].

19. UCF Strategy 2024–2027. (2023). Retrieved from: https://ucf.in.ua/storage/docs/07122023/%20%D0%A3%D0%9A%D0%A4_147db92453a8dd71be4b694e7dba5a55addc5de4.pdf [in Ukrainian].

20. Chmelyk, I. V. (2023). Accessible art: inclusive creative initiatives in the city of Ivano-Frankivsk. *Ukrainian Art Discourse*, 6, 115–121. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2023.6.14> [in Ukrainian].

21. Shalinskyi, I., & Zabuzhko, A. (2023). Contemporary Art and Art Management Initiatives in the Context of Local Social Transformations in Ukraine (on the Example of the 'Warm City' Platform). *Art Studies of Ukraine*, (23), 129–136. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8155.23.2023.299212> [in Ukrainian].

22. Baily, A. (2021). Embracing change: how culture is helping drive Ukraine's transition. Retrieved from: <https://www.britishcouncil.org/research-insight/culture-ukraine-transition> [in English].

23. Izoliatsia. (n.d.). Platform for cultural initiatives. <https://izolyatsia.org/ua/> [in Ukrainian].

24. Hall, S. (n.d.). Cultural Identity and Diaspora. Retrieved from: <https://warwick.ac.uk/fac/arts/english/currentstudents/postgraduate/masters/modules/asiandiaspora/hallculturalidentityanddiaspora.pdf> [in English].

25. Matarasso, F. (1997). Use or Ornament? The social impact of participation in the arts. *Comedy*. Retrieved from: <https://arestlessart.com/wp-content/uploads/2015/09/1997-use-or-ornament.pdf> [in English].

26. Mercury Art Center. (n.d.). <https://mercuryartcenter.com/about-us/> [in Ukrainian].

27. Peters, L. A., Gomersall, T., Booth, A., & Lucock, M. (2024). Community arts, identity and recovery: A realist review of how community-based arts activities enable the identity change recovery process from serious mental illness. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 34, e2751. <https://doi.org/10.1002/casp.2751> [in English].

28. Ukraine Everywhere. (n.d.). Retrieved from: <https://ui.org.ua/ukraine-everywhere/> [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 07.08.2025
Отримано після доопрацювання 08.09.2025
Прийнято до друку 15.09.2025
Опубліковано 30.09.2025*